

Chinezen hebben een vierduizend jaar oude cultuur. Zonder kennis hiervan is de huidige Chinese werkelijkheid niet te begrijpen. Dit klinkt als een cliché, maar klopt wat betreft het Chinese schrift. Cecilia Lindqvist (76) levert het bewijs met het boek *Het karakter van China*. Ze wil mensen die Chinees leren, graag een handje helpen.

Draaikolken, zandbanken en ruziënde vrouwen

door Boi Boi Huong

Vrouw

Water

illustraties uit het boek *Het karakter van China*

Vorig jaar verscheen de Nederlandse vertaling van het werk Tecknes Rike, waar de Zweedse professor Lindqvist vijftien jaar aan had gewerkt. In het boek herleidt ze Chinese karakters tot hun oorspronkelijke vorm waarin ze 3500 jaar geleden op ‘orakelbeenderen’ waren gekerfd. De gasthoogleraar van de Universiteit van Peking neemt lezers mee naar de wereld waarin de tekens ontstonden. Ze weet welke informatie nodig is om de lezer Chinezen beter te laten begrijpen: over de zeden en gewoontes, schepen en voertuigen, bergen en rivieren, cultuur enzovoort.

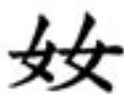
In 1961 toog de toen 28-jarige Lindqvist naar Peking om te studeren aan de prestigieuze universiteit van Peking. Later volgde ze een studie Chinese luit, *gu qin*, aan de Muziek-academie. Ze woonde al in China toen het land zich tijdens de koude-oorlog in een isolement bevond. Tot 1972 erkenden westerse landen het communistische bestuur niet als wettige regering van China. De volksrepubliek had ook te maken met een volledig embargo van de Verenigde Staten en handelsbeperkingen van zijn bondgenoten. Bovendien had China vlak voor Lindqvist er aankwam, te kampen met ernstige hongersnoden tijdens de Grote Sprong Voorwaarts.

Lindqvist is een groot bewonderaarster van de oude Chinese cultuur. We kunnen er zoveel van leren, zegt ze tegen *Peoples Daily*: “Wat betreft natuurwetenschappen was China het westen op veel vlakken voor. Denk maar aan het schip. Tweeduizend jaar eerder dan de Zweden wisten de Chinezen al hoe het gebouwd moest worden. Met uitstekende boten reisden ze naar Afrika. We moeten van de oude Chinese architectuur leren hoe we huizen kunnen bouwen en groentes en gewassen moeten planten. Ik ben er absoluut zeker van dat China zelf ook zal terugrijpen op zijn eigen geschiedenis, waarvan we zoveel niet weten, bijvoorbeeld over de textielproductie en de architectuur.”

Twee tekens ‘vrouw’ naast elkaar vormde een nieuw karakter dat ‘ruziemaken’ betekende

valsheid, ontucht,
echtbreuk

ruzie maken

Liefde voor karakters

Door te achterhalen hoe het Chinese schrift en de taal is ontstaan, leert iemand de Chinese gedachtewereld kennen. Iedereen heeft andere associaties bij woorden, maar woordbeelden van mensen uit verschillende culturen verschillen sterk. Neem het woord draak dat in het westen geassocieerd wordt met een kwaadaardig monster. Voor Chinezen is de draak een goedaardig dier dat in de winter vertoeft in kristallen paleizen in de diepe zee om in de lente naar de hemel op te stijgen. Daar wendt ze haar kracht en energie aan om de boeren regen te brengen. Met de achtergronden die Lindqvist geeft, wordt duidelijk waarom Chinezen een waterkraan, ‘drakenkop’ noemen. Als beschermers van ‘de zoon des hemels’, de keizer, waren draken erg belangrijk. De verboden stad is rijk gedecoreerd met ontelbare draken op kozijnen, deuren en daken.

Eind jaren vijftig, lang voordat China *booming* was, was de sinologe al ijverig Chinees aan het studeren. De liefde voor karakters heeft ze van haar vroegere docent Karlgren. Ze schrijft: “Hij was toen al decennialang een van de voornaamste deskundigen op het gebied van de Chinese taal, maar zijn liefde voor de karakters was nog jongensachtig fris.”

Bij elk karakter vertelde hij zijn studenten over de elementen waaruit ze bestonden en de oorspronkelijke vorm. Zo maakte hij de tekens levend en begrijpelijk. Toen Lindqvist begin jaren zeventig colleges Chinees begon te geven, hanteerde ze eenzelfde lesmethode. En hoe meer ze vertelde over de opbouw van de karakters en hun oorsprong, hoe beter haar studenten ze konden onthouden. Het ging het best als ze vertelde over de wereld waarin de karakters waren ontstaan, over de huizen, wagens, gereedschappen, huisdieren en natuur. Deze ervaringen hebben uiteindelijk geleid tot het schrijven van *Het karakter van China*. Lindqvist wil mensen die Chinees leren, graag een handje helpen. Het leren van een taal is een rijke bezigheid als er ook kennis wordt genomen van de cultuur. Het stampen van karakters blijft, maar voor elke cursist is de geheugensteun die het boek biedt waardevol.

Koning van Shang

Het Chinese schrift was in de late Shang-dynastie (1500-1100 v. Chr.) al een volledig ontwikkeld schrift. De karakters waren afbeeldingen van objecten, pictogrammen. Het oudste Chinees werd ontdekt bij de eerste wetenschappelijke opgravingen in 1928. In Xiaotun werd een schat aan beenderen en schildpadhoorns gevonden die vol waren geschreven met dit orakelschrift. De teksten op deze ‘orakelbeenderen’ vertellen ons wat de koning van Shang vroeg aan de hoogste heerser in de hemel. De geesten van zijn voorvaderen konden bemiddelen en zijn wensen voorleggen. De koning had vragen over veldtochten, jachtexpedities, offerceremoniën, het weer, oogst, ziekte, geboorte en dood. Bij dit ritueel polijste een waarzegger een stuk bot en boorde er gaatjes in. Terwijl hij de vraag van de koning voorlegde aan de voorvaderen, stak hij een gloeiende bronzen staf in de gaatjes. Aan de ontstane barsten, kon de waarzegger de hemelse antwoorden aflezen. Zowel vraag als antwoord

werden naderhand op de beenderen gekerfd die in het archief bijgezet werden.

Toen Lindqvist in China verbleef, verzamelde ze talloze boeken over archeologische vondsten van de orakelbeenderen. Later kwamen de boeken haar goed van pas bij het lesgeven. Ook had ze veel literatuur over rituele bronzen gekocht. Deze dateren uit de Shang (1500-1100 v. Chr.) en de Zhou-dynastie (1100-256 v. Chr.). De bronzen werden gebruikt bij offerrituelen aan voorouders en waren vaak rijk beschreven met archaisch Chinees. De tekens lijken meer op tekeningen dan ‘het orakelschrift’, dat al enigszins vereenvoudigd is.

Stroming van de Gele Rivier

Lindqvist schrijft in haar boek dat de Chinese beschaving niet de eerste, maar wel een van de oudste is die tot op de dag van vandaag bestaat. “Soemerië, Babylonië en Assyrië zijn allang verdwenen. Het huidige China is daarentegen een rechtstreekse voortzetting van de cultuur die in het vijfde millennium voor het begin van onze jaartelling ontstond in de stroomvallei van de Gele Rivier. Niemand gebruikt tegenwoordig het spijkerschrift van de Soemeriërs of de hiërogliefen van de Egyptenaren, maar het huidige Chinese schrift is gebaseerd op het eerste schrift dat in China ontstond.”

Waarom is het karakter voor ‘water’ een afbeelding van een rivier? Professor Lindqvist legt uit dat Hét Water voor Chinezen het water van de rivieren is en niet van de meren of de zee. “Het karakter voor water is een beeld van een rivier met zijn stromen, draaikolken en zandbanken, zoals je dat ziet als je op de oever staat.” Dé rivier is voor Chinezen de Gele Rivier, waar in de vlaktes de Chinese beschaving begon. De rivier is zeer bepalend geweest voor het leven van de Chinezen. Ze bracht löss mee, waardoor er vruchtbare landbouwgronden ontstonden.

Maar de Gele Rivier werd ook ‘Het verdriet van China genoemd’. Historische aantekeningen >

